

25

Perijanajachen,

Lamuuli õpetaja.

Elupilt meie India missioonitöö põllult.

Missionar Handmann'i järel jutustanud

K. T.

Ревель, 1896.

Печатано въ типографіи Авг. Миевица, Ревель.

266

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 27 Июля 1896 года.

Riigiraamatukogu
№ 57681

Handwritten signature and a blue dot.

Perijanajachen.

See oli 8. Paastu-kuu päeval 1895, kui pilt leinarong Raimbaturi missioonimaja õuest välja, surnuaija poole liitus. Gesotsas laulsiwad koolipoisid leinalaulusi ja puusärgi järele käisiwad Tamuuli mehed paljaste peadega, nende seas missionar mustas ja 4 Tamuuli õpetajat walgeis kirikuluubedes. Kõigist pruunist nägudest paistis sügaw kurbtus. Kui missionar Betsel mulda hauda wiiskas ja wiimseid salmisi luges, läksiwad mitmete filmad märjaks. Sellest kõigist oli näha, et mees, keda wiimsele rahule panti, kõigile kallis oli olnud. Seda tunnistas ka missionar järgmisel wiisil: „Ta oli mul armas ametiwend ja truu sõber. Ta on oma usku ülesnäitanud eluga ja õpetusega.“

See, keda niiviisil auustati, oli Tamuuli mees, Perijanajachen, Raimbaturi linna ewangeli koguduse õpetaja.

Missiooni sõbrad küsiwad sagedaste, kas meie töd paganate seas ta wilja kannab. Selle mehe elulugu annab meile selle peale kindla jaa-tawa kostuse, et meie mitte julgust ei kautaks, waid rõdmuga edasi töötaks, sest Isand ise on selles töös tegew.

1. Opeaastad!

Perijanajachen ehl nagu ta ise oma nime kirjutas Periginajacham, mis meie keeles „suur walitsus“ tähendab, sündis 1851. aastal Madrase linnas. Tema isa oli ristiinimene ja wiimati kõster nimetud linnas. Ta suri waratult ära ja jättis poja kaswatamise ema hooleks. See oli waga ja jumalalartlik naesterahwas, keda tema kristliku elu pärast Tamuuli koguduste ehteks wõib pidada. Oma lesepõlwes toitit ta oma pead missiooni koolimajas toiduleetjana, kuni ta poeg juba ise teenima

hallas. Ra pärast, kui poeg juba lugupeetav õpetaja oli, jäi ta alandlikuks ja on pojale tema raskes ametis igapidi abiks olnud, iseäranis haigete juures kolera ajal. Tema palwete, emaliku armastuse ja eeskujuläbi on poeg selleks saanud, mis ta oli.

Perijanajachen läis esite Madrase linnas meie missiooni koolis, aga et tal head waimuanded olivad, saadeti teda 1868. a. Trankebari linna koolmeistrite seminari. Juba sel ajal oli ta elawa usule ärkanud, mille sisse ta eluotsani kindlaste jäi. Rahe aastaga tegi ta seminari läbi ja sai head tunnistused. Iseäranis osaw oli ta Tamuuli keele tundmises. Raha sai ta oma isalinnas, kus ta truuste ja kõige hoolega tööd tegi. Seal wõttis ta ka, oma sugulaste soowi peale, naese, ühe noore tütarlaps, kes aga pärast, oma tubli ämma ja mehe läbi, küpselt ristiinimeseks sai ja waike eluga ja lastekaswatamisega, kui õpetaja abilaasa oma majale auu tegi. Nende abielu oli õnnelik. Pea nähti Perijanajachen tublidust ja suuri waimuandeid ja 1872. a. saadeti teda Poreiari, meie Leipzig'i missiooniseltsi õpetajate seminari, et ta seal ennast õpetaja ameti peale walmistaks.

Seminari astumisega sai ta missionar Sandmann'i kaswandituks ja see ütleb tema elulugu kirjutades: „Ta oli nii tänulik, truu ja sõnakuulelik õpilane, et aegamööda meie wahel tõsine, puhas ja lahkumata sõbrus sines. Ilmaski ei ole ta oma õpetajat kurwastanud. Tänuhankult, imestades ja kummardades laskis ta ennast Jumalikuude saladuste sisse juhutada. Ta ei õppinud mitte üksi peaga, waid ka südamega. Mis ta õppis, selle järele ta elas.“

Ta aitas mind õpetamise juures, pidas paganatele jutlusi ja pärast ka Jumalateenistusi. Ta seisab mu silma ees, kuidas ta ilma kartmata oma usku paganate ees tunnistas ehk nendega waidles. Rord nägin ma, kuidas ühe waidlemise juures üks pagan temale ja ta seltsimeestele kottitäre liiwa tahtis filmi wisata. Enne, kui me taistada saime, oli kott tühjaks wisatud, aga suure rutuga saadetud laeng lendas üle jutlustajate peade paganatele filmi. Ehk ma näen teda Poreiari saatana-templi taga paganate piduplatstil seiswat, kus ta oma seltsilistega wihaseft paganahulgast oli ümberpiiratud ja üsna kinnipitsitud, et neil päris kitsas läes oli; ometi nad pidasiwad wastu ja jäiwad kindlaste paigale julgeste ebajumalateenistuse wastu tunnistust andes.“

Ta tahtis kõiki ewangeliusu õpetuseraamatuid uurida ja selleks õppis ta seminaris Saksakeele kätte, mis talle sellepärast hästi raste oli, et ta enne Ingliseelt ei mõistnud.

Dma wälisi kujupoolest oli ta ilus mees, punaka nahakarwaga; tulised filmad ja ilus habe ülendasiwad tema mehhist kuu kõikide filmas.

Rui ta altari ees seis, walge kirikuluub (talar) seljas, palja jalu, pigimust juuks kõrge otsu efise pealt tahapoole lammitud ja kulla taha sõlme seatud — see oli ilus. Aga tema heal oli wilets ega paßinud tema wälimise kujuga kokku, aga kui ta kantsli peale astus, unustasiwad kuuljad pea tema kõlata heale ja kuulasiwad isuga tema jutluse fisu, mis kõigile südamesse tungis. Sgalpool oli tema etteastumine julge ja mehine. Oma õppimist algas ja lõpetas ta palmega ja selleläbi sai ta ka pärast kõigist kiisatustest wõitu. Oma lõpuetsami tegi ta jälle heasti ja 1876. a. 16. Paastu-tuu päewal nimetati teda missioni-direktori juuresolemisel õpetaja ameti kandidadiks.

2. Esimesed ameti aastad 1876—1884.

Ewangeli-luteruse usu missioni-seaduse järele saawad noored pagana-rahwa seast õpetajad esite ühe wanema missionari abiliseks antud ja lüheda proowiaja järele ameti peale õnnistatud. Peale selle jääwad naad weel aastat 4—5 missionaridele abiks ja siis alles antakse neile oma kogudused kätte. Selle seadluse järele oli ka kandidat Perijanachen enne ja pärast ameti peale seadmist 8 aastat mitme missionari juures abiliseks. Sgalpool leidis ta rahulolemist ja tema jutluseid kuuldi hea meelega. Sel ajal tunnistas missionar Gehring temast: „Tema jutluse ja katekismuse õpetuse sügaw seletus teeb mulle alati suurt rõõmu.“

1880. a. sai ta ühes oma kahe kooliwennaga wiimase ameti eksami peal läbitatsutud ja ametisse õnnistatud (ordineeritud). See oli pühalik ja ilus talitus. 8 missionari ja üks pruun Tamuuli õpetaja ühes kolme kandidadiga astusiwad altari ette; wiimased oma usku awalitult tunnistama ja tõutust andma, et naad seda usku puhtaste Jumalafõna järele tahawad õpetada — esimesed jälle neid sellepeale õnnistama. Lõpels wõtsiwad kõik 12 üheskoos pühaõhtusöömaajast osa. See oli ülendam filmapilt, kus jälle näha wõis, et missionitöö mitte ilma asjata ei ole.

Warfi peale ameti peale õnnistamise sai Perijanajachen Madrase linna missionari abiks seatud. Seal ootas teda tibe ja raske töö, sest Madrase koguduse sees oli tüli ja selle waigistamine jäi missionari kõrwal ka Perijanajacheni õlale. Nimelt ei tahtnud mõned kõrgemast seisusest inimesed mitte kirikuseaduste alla heita ega kirikumaksusi maksta ja see oli wäga raske ühendust sigitada, kus koguduse liikmed seda ei tahtnud. Seal saiwad õpetajad teutust ja laimduust lenda ja Perijanajachen sai kord koguni tubli kepiboobi uulitsa peal kifflejate Tamuulide käest. Selle läbi ei lastnud ta ennast aga mitte hirmutada, waid püüdis jõudumööda mõistlikumaid kokkühoida ja selle läbi tüli lõpetada.

Ta ei sallinud iialgi meelitust ega olnud filmateener, mis muibus ilka Tamuulide omandus on, waid andis igalpool Jumalafõna mõõgaga terawaid hoopisi, milleläbi ta iseäranis suurematfugu inimeste seas enesele hulga waenlasti sai.

Selle täli keskelt kutsuti teda Roimbaturis linna õpetajaks ja sellest oli ometi Madrase kogudusel kahju. Ta oli seal hulga sõbru leidnud, kes temale lahtumiseks peale ilusate kingituste ka weel tänulirja andsid. Peale lahtumise kirjutas tema ülem misjonar oma aasta aruandes: „Suurt kahju sain mina ja kogudus selle läbi, et Perijanajachen, kes truu ja tubli õpetaja on, meilt äratutsuti. Kui palju kiusatusi on ta minuga seltsis kannatanud, kui truult minu kõrwal seisnud! Kui sagedaste on ta meid oma jutluste läbi kinnitanud ja kuidas paremad koguduse liikmed temast mõistiswad lugu pidada!“ Ta ise lahkus nuttes Madrasest, sest ta teadis, mis teda Roimbaturis ootas.

3. Roimbaturis 1884—1895.

Eht lahtumine Madrasest küll kurb oli, siiski läks ta hea lootusega uue koha peale, sest terve kogudus oli teda ühel healel kutsunud ja missiooni walitsus teda selle wastutawa ameti peale kinnitanud. Siiski oli seal ka mõni tume asi ees, sest Roimbaturis koguduse liikmed olivad enamiste kõrgest seisusest ja parteilikud tülid olivad misjonarile sagedaste suurt südamewalu teinud. Nii läks 1878. a. üks osa kogudust lahku ja ei tulnudki enam Jumalateenistusele. Ühe aasta pärast tuli küll lepitus, aga selle juures anti missiooni walitsusele palwekirj fiske, et Roimbaturis kogudus iseseiswaks saaks tunnistatud ja talle lubatud Tamuulifugust õpetajat Giroopa misjonari asemele walida. Leipzig'i selts wõttis selle palwe rõõmuga wastu, sest see ongi ju meie seltsi eesmärk, Tamuuli kogudusi iseseiswaks teha, kes enam Giroopamaalt ülespidamise abi ei tarwita. Nii sai siis Roimbaturis kogudus 1880. a. omale isewalitsuse, selle liikmed kirikuwõõrmündrid on. Iga täisklaswanud koguduseliige pidi igas kuus 3 kop. rubla pealt omast sissetulekust kirikufasja õpetaja ülespidamiseks maksma.

Tema eelläija oli haiglane inimene, kes uue seabluse korraldamist heasti ei wõinud ettemõtta, sellepärast oli temal hea tükk rasket tööd ees. Pealegi tegi see talle väga haiget, et Roimbaturis lähedal suur Rooma missiooni asutus on, kes igal wiisil meie usuliikmeid enese poole püüab awateleada. Seda wäsimatam oli Perijanajacham oma ametis ja kui ta leidis, et kogudus oma usku weel liig wähe tundis, siis pidas ta terve

aasta läbi kirikus katelismuse jutlusi ja igal pühäl pealelõunat katelismuse tundisi. Kõiki oma jõudu tarvitas ta oma koguduse jaoks ja kui tal aega üle jäi, õppis ta ise hoolega edasi. Selle viili oli mitmed head raamatud, mis ta Tamuulikeeles oma maakogudustele kirjutas. Jeesuse kannatamiselugu armastas ta väga fagedaste lugeb ja uurida, mille jaoks ta kõigeparemaid selle kohasid Saksakeeli raamatuid tarvitas. Selle wiljaks võime tema 2 paastujutluste raamatut nimetada, mis tema nime kaugele on kuuljaks teinud.

Uga üks osa kogudust, kes uue kirikusseadluse alla ei tahtnud heita, oli tema vastu ja sellest kasvamis viimati awalik waen wälja. Üks suur raskus oli see, et ta ise kõit kirikumaksud pidi sissekoguma, mis küll õiguse pärast kiriku eestseisuse asi oli, see oli aga alles uus ja õpetaja pidi ise itta peategelane olema. Maksude sisse nõudmine pole kellegi kerge amet, weel vähem Tamuulide seas, kes palju lubawad ja wähe pidawad. Weel raskemaks läheb see õpetajale sellel läbi, et ta mõnikord ka waljust peab pruulima ja maenituse kõrwal karistama, kui see ta kiriklik karistus on. Ka kiriku nõuulogu juhatamine oli õpetajale raske, sest et selle liikmed isekeskis mitte ühesmeeles ei olnud. Wida enam Parijanajachen korda püüdis pidada ja kirikliku karistuse juures seisuse peale ei waatanud, seda suuremaks kasvatas tema waenlaste hull, kes viimati tema peale missioni walitsuse ees kaebust tõstiwad; see oli aga eht Tamuuli wiisil walega nii segatud, et missioni walitsus ta tagasilükkas ehk kui ta üleulamist ettewõttis, siis ainult sellepärast, et õpetaja ilmasüütaust walge ette tuua.

Kui Parijanajachen siiski niisuguste tormide järele oma Kombaturi kogudust 11 aastat truuste teenis, oma kindla meele läbi ifegi oma wastaseid waitima sundis ja kui osaw tüürimees koguduse laewa õige kurfi järele juhatas, siis paneb see meid imestama, mis üks mees kõit wõib korda saata. Tema jõudu, kannatust ja tarkust ei pea meie mitte tema loomusest otsima, waid tema palwetambri, kus ta fagedaste wiibis.

Mis oli tema tödwili? Mis Sumalafõna mõõt tema käes on korda saatnud, ei wõi meie mitte öelda, sest et ta ise sellest ialgi ei ole rääkinud; aga wälimises koguduse elus võime tema tödwilja paljugi näha. Olgu selleks mõned arwud. Tema tegemuse ajal on koguduse hingede arw 214 pealt 311 peale tõusnud, koolilaste arw 37 pealt 71 peale, kirikulassa sissetulek 149 rbl. pealt 248 rbl. peale, muud sissetulekud 0 — 153 rbl. peale, kirikukapital 3318 rbl. pealt 10,243 rbl. peale. Peale selle muretses ta Inglis walitsuselt 131 rbl. aastas koolide ülespidamise jaoks. Et tema hoolet kirikukapital juba peale 10 tuhat suureks on kasvanud, siis wõib Roimbaturi kogudus, kes tänini weel pisut abi

missioniseltsi poolt sai, pea ennast omal kulul ülemel pidada. Aratab Jumal omale veel sarnaseid mehi Tamuuliste seas, siis on meie seltsi eesmärk selles asjas warsti lätte saadud.

4. R i u f a t u s.

Wälimine wili, mis Perijanajacheni tööst oleme näinud, on küll juba kaunis hea, aga ta ise ei leppinud ometi mitte sellega. Tema otsis kõige pealt oma koguduse liikmete südametest waimuwilja, aga nii kaua kui tüli kestis, ei leidnud ta seda mitte. Sellepärast kaebas ta tihti, et ta töö on asjata olnud. Soojas kliimas on inimese weri ikka kuuem kui meie külmal maal, sellepärast ei wõi meie mitte imelspanna, et Perijanajachen oma haamu, mis ta oma koguduse poolt sai, mitte nii ruttu ei suutnud unustada ja siis kaebas ta ikka oma kasuta töö üle. Oht kaebtused, mis tema peale missionawalitsuse ees tõsteti, küll tema kasuks saiwad lõpetud, siiski jääb alaliseft mudawiskamisesft ikka mõni raasufe walge kirikuluue külge. Wiimati tüdines ta juba nii ära, et nõuks wõttis omale uut kohta paluda. Missuguse wõitlemise läbi ta selle mõtte peale tuli, ei wõi meie mitte öelda, aga tema südame siise wõime me ometi üht pilku heita kirjade läbi, mis ta missionar Handmann'ile on kirjutanud ja milledest mõned lohad wäljawõtame. „ Ragu ma Teile juba enne kirjutasin, just nii on lugu weel praegu meie koguduses. Rahetsemist, ümberpöõrmist ja kottuleppimist on wähe leida. Issanda sõna saab ikka weel kannatusega külwatud. Issand ei ole meid milleski asjas lastnud puudust tunda. Ta on meile omast armust uue kiriku linkinud. Aga mulle teeb see walu, et uues kirikus wanad patud endib maksmaks teewad. Ma ei ole terwe . . . Ma palun Teid enam mu eest paluda, et ma terwist ja südamerahu saaksin.“

Ühes teises kirjas ütleb ta, et ta hoolega Kreekaekelt õpib ja pühakirja uurib. Dmasti elust kirjutab ta: „Teie teate, et ma wastumeelt ja filmaweega siia koguduse peale tulim. Mis ma ettearwasin ja pisaratega ootasim, on täide läinud. Ma olen nüüd juba 9 aastat siin; selle aja sees on mu peale 7 forda kaebatud. Aga igatord on Issand lastnud mu ilmasüütause awalikuls tulla. Kui oma koguduse liikmeid, kes pahaste elawad, karistan, siis ei rõõmusta naad sellest mitte, waid jooksewad teise usu missionaride juure, kes seia asuwad ja meie koguduse liikmeid püüawad eneste poole meelitada.

Kui ma aga awalikuid patusid ei karista, siis piinab mind südame-tunnistus, sest ma pean nende eest Jumala ees wastust andma. Nii saab minu töö talistud. Wõitlust on palju. Ma ei karda selle eest.

Minu kurjemad vastased on siin mõned wanad patused, kes oma krist-lase nimele auu ei tee ja oma hingeõndsust ärapõlgawad. Nastate kaupa elasiwad naad isekeskis waenluses ja ma olen neid lepitades laua aega asjata waewa näinud. Aga nüüd, kus tarwis oli mulle kurja teha, on naad ühtenõusse heitnud Selleläbi olen ma mõtte peale tulnud, et see mitte Jumala tahtmine ei ole, et ma teda siin teenin ja olen sellepärast palunud, et mind uue koha peale peals pantama”

1. Mail 1894 kirjutab ta: „Rõrge auuline direktor käis siin kogudust katsumas. Ta ise jutustab Teile muidugi kõik. 10 aastat teen ma tööd, aga ei näe ühtki wilja. Saatan peab seda finni Oht ma küll mitulorda olen uut kohta palunud, ei ole see mulle ikka mitte õnnets läinud. Sellest ma näen, et see Jumala tahtmine on, et ma siin teda pean teenima tulises wõitlemises saatanaga. Ma tänan Jumalat, et ma wõitlemiste läbi ikka enam õpin Jumalafõna ja palwet pruulima”

5. Ohtu eel päewapaiste.

Rui üks Jumala teener laua aega ma ametis ikka ainult halbtust näeb, siis ei juuda ta wiimati enam halwa seast head äratunda. Wägew prohwet Eliaski kaebab: „Ma olen üksi älejäänud“, aga ometi ütleb Jumal, et weel 7 tuhat on, kes paali ees ei ole põlwili heitnud. Rõnda andis Tema ka Roimbaturis oma sulasele weel mõndagi head wilja näha, kes armas, et kõik tagurpidi läheb. Üks rõdmupäew oli tal 11. Rüünla-k. p. 1894, kus Leipzig'i missioniseltsi direktori herra Schwarz tema kogudust käis katsumas. Ratsujad oliwad kõigipidi wäga rahul ja pärast weel, kui direktor juba kodus oli, andis ta Leipzig'i seltsi aasta-päewal lihtsa Samuuli õpetaja Perijanajacheni tegemuse üle nii kiitwa tunnistuse, nagu seda ükski missionari abiline Indiamaal tänini weel ei ole saanud. Rui Roimbaturis tema peale kõitsuguseid kaebtusi tõsteti, siis wõttis auuwäärt direktori herra seda waewa oma peale et kaebtused ülekuulas. Aga waata, koguduse wanemad astusiwad tema eest nii mehifelt wälja, et kaebtused enam tema kasuks kui kahjaks tuliwad.

Suurt lugupidamist leidis ta ka wäljapool oma koguduse piirisi jutluste läbi ja oma ametiwendade poolt Samuuli synodi peal 1893. a., kus ta kaks kõnet pidas. Simeses seletas ta, kuidas Samuuli koguduste liikmed omalt poolt wõiwad aidata paganaid Kristuse juure juhutada. See kõne oli nii tähelepanemise wäärt, et selsamal korral otsustati üht Samuuli missioniseltsi asutada, kelle eesmärk on paganaid ümberpöörda, selle juures raha korjata ja igapidi aidata Jumala riigi tööd paganate seas edendada.

Tähtsam oli teine kõne, milles ta seletas, kuidas võimalik on seisuste vahepidamisi pühaõhtu söömaaja juures äraautada. Me' teame ju, et Indiamaa seisustel liig suured vaheseinad on ja et ülemad alamaid enam kui loomahingesi põlgavad. Selleläbi tuleb siis ka tüli Jumalateenistuse juures, kus ülemad omale väga suuri eesõigusi nõuavad. Selle väga asjaliku kõne eest sai Perijanajachen synodi poolt suurt kiitust.

Kolmas rõõm, mis Perijanajachen omas raskest elus nägi, oli kahe noore suurtsugu paganamehe ristimine. Need noored mehed said missioonikoolis esimest õpetust ristiusust, mis neile sügavaste südamesse läks. Pärast said nad paganakooli, kus see säre enam ära ei kustumunud. Peale kooliaja said mõlemad kõrge ameti peale, üks Tamuuli keele õpetajaks ja teine kõrgeks riigiametnikuks. Perijanajacheni läbi said nad uut äratust nii et nad viimati ristimist nõudsid. Ristimispäev oli kolmekuningapäeval 1895 Madrase linnas, kuhu Perijanajachen ka reisis, sellest rõõmupäevast osa võtma. Seal pidas ta ilusa jutluse ja kõik see talitus oli nii liigutam, et missionar Kabi sellest tunnistas: „See oli kõigeilusam ristimispüha, mis ma ial olen näinud.“ Sel korral nägi Perijanajachen viimast korda oma Madrase sõbru.

Tema viimane teekond, aga ka viimane rõõmupäev oli Trankebari synod, kus ta viimast korda oma pruuni ja walgete ametiwendadega koos oli.

6. Ots hea, kõik hea.

Rui ta synodi pealt koju tuli, küsis temalt abikaasa, kas talle uut kohta on lubatud. Selle peale kostis ta: „Näib, et mulle uut kohta ei anta. Ma olen Isandat Jeesust palunud, et ta ise mulle uue koha annaks.“ Seda ta veel ei teadnud, et kiriku nõukogu temale juba asemitu oli walinud ja esitaks temale abiks kutsunud. Sel nädalal, kui kandidat Joosep, nii oli noore õpetaja nimi, oma esimese jutluse pidas, kutsus Jumal oma wana truu sulase koju. Tema palwe oli kuulbud.

Surm ei tulnud temale mitte ootamata. Kõik tema toimetused peale synodilt kojutuleku, tema kõned oma perekonnaga, hool, millega ta kõiki oma asju korrale seadis, juhatused, mis ta oma abikaasale andis — kõik näitawad, et ta oma otsa tundis ligi olewat.

Ühel õöl hüüdis ta unes: „Ma olen juba siin, mis te mind veel hüüate?“ Abikaasa äratas teda üles ja küsis, mis tal on. Ta kostis: „Ma nägin unes, et ma ühes ilusas linnas olin, kus 2 või 3 wärsti, selle lähedal üks kuninga auujärg oli, mind oma juure kutsusid.“

24-mal Räänla-tuu päeval pidas ta wiimast korda Jumalateenistust. Just sel päeval oli ta 11 aasta eest Roimaturit tulnud. Sellepärast läks ta sel homitul warakult kirikusse seal Issandat tänama ja paluma. Kõjutulles ütles ta oma perekonnale: „Mul on, nagu oleksin ma täna oma wiimase jutluse pidanud.“ Teisel õhtul läis ta ühe naabri juures õhtupalwet pidamas, kus ta wist külmetada sai ja õffel sai ta juba kerge palamiku, mis teda woodisse pani, kust ta enam üles ei tõusnud.

Arstliku abi sai niipalju kutsutud, kui wõimalik oli, aga see enam ei aitanud. Kui missjonar Betsel, kes oma abitaasaga tema eest väga suurt hoolt kandis, ühel päeval küsis: „Kui Teie tuningas Teid kutsub, kas lähete röömuga?“ wastas ta: „Jah, mul on küllalt juba sellemaailma waewast.“ Sel õöl palus ta walju healega: „Kui sina Issand tahaksid kõik ülekohtu meeles pidada, kes siis su ees wõib seista.“ Siis kutsus ta oma abitaasa ja lapsed, maenitses neid kõiki üks haawal ja andis neile oma õnnistust. Kui ta oma perekonnaga üheskoos pühaõhtu söömaaga oli wõtnud, ütles ta: „Nüüd olen ma walmis.“

Järgmisel päeval tuli tema truu sõber õpetaja Dewasagajam Madrase linnast teda waatama. Sõbrade jälleägemise rööm oli suur ja Perijanajachen nuttis röömu pärast. Sõber kutsus omalt poolt weel ühe arsti, aga tema tund oli tulnud. Ta lahkus 7. Paastu-tuu päeval 1895. Ta oli 44 aastat wana. Teda jäiwad leinama abitaasa, kuus last ja wana hallipeaga ematene.

Ruttu lagunes surmasõnum ümberlaudu laiali ja warsti oli suur hull osawõtjaid leinamajasse kokkutulnud. Rogubus muretses omal külul puusärgi ja kandis priitahtlikult kõik muud matuse külud.

Järgmisel päeval sai ta maetud. Tema wäimees õpetaja Manuel saatis leinarongi Jumalasonaga majast wälja ja õpetaja Dewasagajam pidas kirikus matuselõne. Missjonar Betsel pani surnuaja peal tema ihu mulda. Rogubus ehtis tema haua ilusate lillepärgadega ja palmiokladega.

Meie aga tahame, ütleb missjonar Handmann, tema mälestust paljude asemel kõhe tunnistusega ehtida, mis tema ülem, missjonar Betsel ja direktor Schwarz on annud. Esimene kirjutab lühikest aega enne tema surma: „Minu ametiwend saab niisugust lugupidamist osaks, kui kõige tublim õpetaja wäärt on. Tema paremad tööd on ta jutlused ja koguduse eest hoolikandmine. Oma jutlusi walmistab ta suure hoolega. . . . Tema laste õpetus ja pealeõunefed Jumalateenistused on eeskujulised, millest peale tema oma koguduse ka palju wõeraid osa wõtawad . . . Weel minewal aastal on ta Kreekakeele äräõppinud.

Direktori herra Schwarz, kes teda oma katsumise reisi peal tundma

sai, tunnistas temast: „Berijonajachen ei tunne inimeste kartust ega filmateenistust, mis muidu Tamuulide juures harva leida on. Tal oli raudne wirtus ja suur truudus. Tema sügawad jutlused töiwad kaugelt üle ta oma koguduse piiride kuulajaid ligi. Tema tõsine hingekarjase hool, kes inimese suurusest lugu ei pidanud, tõi talle palju waenlasi ja peale kaebtusi, aga kui ma neid ülekuulasin, astusiwad kogudusewanemad tema eest mehifelt wälja.

Peale surma leiti, et tema rehnungid ja paberid kõigeparemas korras oliwad. „Tal oli karakter, keda täieste wõis usaldada; ta oli truu Jumala sulane ja omas majaelus koguduse eesmärk.“ Nõnda ütleb tema ülem missionar temast ja seda ütlewad kõik, kes teda tundsiwad.

Onsad on surnud, kes Isandas surewad sest ajast, tõest ütleb Waim, nemad hingawad omast waemast ja nende teud käiwad nende järel. Ilm. 14, 13.

Kristus on kallim kui kuningriik.

Bengaliast jutustab missionar Seiler järgmise aruldase juttu:

Aastal 1874 sai Bora Singh ristitud. Ta on wägewa kuninga Ram Singh'i wenna poeg. See kuningas walitses siis seda rahwast, mis Kasfia mägestikus Bengalias asub. Selle maa seadused on nõnda, et mitte poeg isa auujärje ei päri, waid walitseja surma järele astub kõigewanem wenna poeg troonile. Selle seaduse järele pidi Bora Singh tulewaseks kuningaks saama. Sel ajal, kui ta ristiusku heitis, oli ta juba troonipärija. Aga ta teadis ka, et selle teuga pärimise õiguse kautab. See ei suudanud teda ometi mitte ristiusust ärakeelata. Ta tahtis iga hinna eest hirmsast ebajumala teenistusest lahkuda ja Kristuse, elawa Jumala Poja sisse uskuda.

Ram Singh'i surma järele tuliwad maa wanemad kogu walitsuse üle nõuu pidama. Kõik teadsiwad et Bora Singh õiguse järele pärija oli. „Aga“, ütlesiwad nemad, „meie maatombe järele peab kuningas iga aastasel ohwerdamise pühal jumalatele ja kurjawaimudele ohwerdama; ristitult aga Bora Singh selleks ei tölba. Ja kui ta ka tahaks ligi olla, siis oleks see rahwale wastumeelt. Sellepärast pidi siis kuningas ristiusust ehl nemad pidid oma wanast kombest lahkuma.

Bitka nõupidamise järele saadeti Bora Singh'ile nõuanne ristiusust lahkuda, sest ainult sel kombel wõida naad teda kuningaks tõsta.

Lühidalt ja arusaadamalt seletas siis Bora Singh riigi ülematele, et ta lunnagi Kristusest ei lahku, sest Kristuses oli tema süda rahu ja rõõmu leidnud. Siis aratas ta ka neid, kurabi teenistusest lahkuma ja ainisa tõlise Jumala sisse uskuma ja seda paluma. Aga need wastasid temale, et kui ta maarahwa usku tagasi ei pööra, siis panemad naad tema wenna Hujoramanni'i kuningaks.

Pea jõudis kuninga walimisels ja kroonimisels määratud päew kätte. Rahetuhande kaasalifega tuli Hujoramanni pealinna; Bora Singh'il selle wastu oli ainult wiis truugi felfilist.

Rahwa tahtmise ja nõudmise järele mõeti Bora Singh'ilt nõud tema seaduslised õigused ära ja auujärjele pandi Hujoramanni. Kassia rahwale oleks õnneks olnud, kui nad teifiti oleksiwad walinud. Aga Bora Singh'il oli suur rõõm. Tema walis maapealse auujärje asemele elu ja armastuse kadumata krooni. Issand Kristus, kelle armastus ja tõde tema südame oli ärawõitnud, wiib teda lord igawese auu ja rõõmu sisse.

Aga imestades ja rõõmustades selle truuguse üle, mis see noor würist Õnnistegijale tunnistas, ärgem unustagem, et kui ka meie tahame Kristusele elada, siis peame meie lahkuma, ei mitte kuningriigist, waid kõigest sellest, mis mahajätta eht meile niisama raske on, kui kuningriigist lahkwine temale oli. Mõnele on oma tahtmisest ja oma auust lahkwine raske, kui maalise krooni kautamine. Teisele on lihalise himu taltsutamine raske, kui kõik muu.

Aga õnnelik oleb sina, kui Bora Singh'i felftis wõid kõik Kristusele ohwerdada. Sina pead tuhatkordselt kõik Issanda käest saama!

Jumalariigi edenemine Aafrikas.

Aafrikast, Budu maakonnast kirjutab missionar Waller:

Mina olen sellepeale kindel, et siin maades warsti suuri sündmusi on oodata. See asutus siin ei tarwita wäliselt abi, sest koguduse sissetulekud on kuludest suuremad. Teises kirjas ütleb seesama mees: „Budu on kaunis maa, aga weel kaunim on selle maa asunikude sõbrus ja armastus. Ma olen nõud nende keskel juba 3 kuud ilma maksuta elanud. Mõned pealitud pakuwad mulle kõik, mis maa annab, kui aga missionar nende keskele asuma tuleks. Mina tõendan teile, et ma hea meelega selle asja eest hinge annan, sest ma tean küll, et siin paigas

Tauemine wiibimine paha luhwti pärast surma toob. Mida enam ristiusk Ugandas kasvab, seda enam saan aru, et ma oma jõudu tühja ei tuluta. Aga siin puudub tödmehi. Mina linnitan teile, et iga misjonar, kes seie tuleb ja ennast ohwerdab, ei kahetse seda ei igaweste mitte!

Teine misjonar, Biltinton, kirjutab peale muu: Mina olen nende 36 pealikude nimes üleskirjutanud, kes misjonari on kutsunud ja ise on lubanud hooned ülesehitada ja korras pidada, kui aga misjonar tuleks. — Oh et Issand rohkesti tödtegiidid wäljaajaks selle leituduse kallale! —

Mõnesugused sõnumed.

Soome-maa misjoni-selts teeb oma tööd Lõuna-Aafrikas Swambo-maal.

Wiimati oli Helsingis suurem misjoni koosolek, Borgo piiskopi juhatusel, ja seal wõeti nõuaks, kutsukirja wäljaanda noorte theologia (Sumala sõna) studentidele, et nemad kui usk ja armastus neid ajawad — ka misjoni põllule lähetsid. Aga kui nende hulgast tödtegiidid ei ole leida, siis arwati paremaks, Helsingi misjonikooli, mis nüüd linnis seisib, jälle nüüd sügise kaima panna, et seal misjonarisi selle püha ameti tarwis õpetada; sest palaw süda ja wennalik armastus ärakadunud hingede wastu ei piisa paganail weel mitte; on ka kohalisk tundmist tarwis, ja seda wõib misjonikoolis leida. — Eht Jumal aitab, et mõni Gestrane, kel himu on Aafrikas tööd teha, ka weel Helsingisse suguwendade juure lähed õppima ja Issanda tööle walmistama! —

Selle aasta hakkatusel, 1—5. Januaril 1896 peeti Inglismaal üleüldine studentide misjoni-päew, selle tarwis 1000 studentid eht üliõppijad Liverpooli linna oli kokkutulnud, suurem osa Inglismaalt ja Ameerikast, aga ka muilt maadest. Need noored mehed rääkisid Sumala riigiasju ühemeelselt ja pühas waimustuses läbi; ja mitte üksi sõnad olid seal kuulda, waid teud ilmusid ka; sest andide korjandus seal-samas saatis misjoni heaks 1600 inglis puuda (inglis raha puud on umbes 10 rubla) eht meie rahaarul umbes 18 tuhat rubla. Inglismaal annawad, kel jõudu on, palju selle tööd heaks.

Studentide hulgast lasid endid koge 300 misjoni-ameti tarwis kirja panna ja ootawad aga kasku, wäljaminna millal ja kuhu neid saadetakse. — Ka Saksamaalt oli seal hull studentisi, kes teistega ka tõutuse andsid: „kui Jumal tahab, siis meie rõõmsaste tahame misjonariks halata ja oma Issanda nimel wälja astuda!“

Iida-Indias on paganate seas (iseärانىs paaria seisuskonnas) suur waimulit liikumine ja ristiusule tippumine, mis lugijad ka Perijanajacheni lugudest nägawad. Rondantsheri kalarahwas on kõik ristimist nõudnud, ja mitmelt poolt tuliwad läskjalad missionar Rabes'i ja teiste missionaride juure kuulama: millal saabate meile ehk tulete ise meile ewangeliumi kuulutama? Mõnes kohas 40—50 perekonda (200—300 hinge), kes armuõpetust ootawad nagu põua ajal põllumees ootab jahutawaid wihma tibasid. — Jah leikus on suur, leikajaid aga on pisut! — Wilets lugu on aga siis, kui ristitud Hindulased oma wihase peremeeste poolt waewa peawad kannatama ja kui neid äraetakse, et naad enam tööd ega leiba ei saa. Missionifelts tahaks hea meelega maad omandada, kus niisugused jälle wõiksid elada ja pale higin oma tööd teha; sest rõõmsaste teewad nemad tööd, kui aga seda leiawad. — Üks missionar, meie poolt mees ja Peeterburist pärit, Eugen Matthey, pidi waewase terwise pärast ennast missionitööst lahti paluma ja kodumaale tagasi tulema. Ta kuulutas 10 aastat, 1885—1895 armuõpetust Sidambarami missioni asutuses, aga selle koha kliima on ihurammu ära-
turnanud.

Meie kodumaa pojad G. Dwir (Tallinnast) ja Segeborn (Itiast) teewad agaraste tööd Iida-Aafrikas wanema missionaride Althaus, Fajman ja Müller'i seltsis. Sealsetes Kwaranga, Namba ja Mwila asutustes on sagedaste paganate tuningad ehk pealikud (Shangali, Koimbere ja Baturia nimes) oma naestega, oma alamate ja lastega näha, kui kirikus käiwad ehk kooli waatama tulewad ja lugemist õppida püüawad. Missionarid näitawad ka neile piiblitlugude piltisid ja jutustawad neile pühakirja lugusid. Laulmist armastawad paganad seal wäga, ehk see neil enne nagu naeruwäärt asi näis olemad.

Meie Jumal wõib kõik teha, ja kui meie hooletumad ei ole tema riigi töös, külap tema siis lasseb seda korda minna tema nime auuks. See sündigu nõnda!

Riigiraamatukogu

No

5 7681

87681

... (mirrored bleed-through text from the reverse side of the page)

... (mirrored bleed-through text from the reverse side of the page)

... (mirrored bleed-through text from the reverse side of the page)